



Col·lecció d'eines del Ferrer del Riu

Avià

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Ajuntament d'Avià. 08610 AVIÀ
Emplaçament L'antic ferrer era a Cal Rosal, a l'inici de la carretera que porta a Avià. Actualment les eines estan a un magatzem municipal sota el dispensari.

Coordenades:

Latitud: 42.076913626394
Longitud: 1.8205735125425
UTM Est (X): 402439
UTM Nord (Y): 4658988

Classificació

Número de fitxa 08011 - 90
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Col·lecció
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1920
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Convé vetllar per tal de que la col·lecció d'eines no es separi.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Sense accés
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament d'Avià. 08610 AVIÀ
Autoria de la fitxa María del Agua Cortés Elía
Data de registre de la fitxa: dl., 21/01/2002 - 01:00

revisió:**Data de la darrera revisió:** dc., 07/05/2025 - 14:41

Descripció

Col·lecció d'eines i maquinària d'una ferreria que es va instal·lar a Cal Rosal l'any 1920, tot i que els estris i eines ja procedien d'un taller anterior que s'havia posat en funcionament a Gironella pels volts dels anys 1860-70. La ferreria és situada als baixos d'una casa situada al peu de la Riera Font Caldes abans de desembocar al Llobregat, a la carretera que porta a Avià des de Cal Rosal. El taller té tots els elements necessaris per desenvolupar la feina de ferrer: un forn amb un ventilador per mantenir viu el foc, al mig l'enclusa sobre la que s'estira el ferro amb el martell i el mall, una mola d'aigua (en la que el ferrer treballa estirat horitzontal), un martinet per aixafar el ferro que el van comprar després de la guerra a l'Oliveras de Granollers i aquest ho havia comprat a l'Exposició Universal de Barcelona de l'any 1888, una màquina de foradar, i un seguit d'eines com martells, escaires de mànec, escanyadors, tallants, punxons i les estenalles de tota mena i mides que formen una important col·lecció d'estenalles que, possiblement, sigui única a Catalunya per la quantitat, varietat i antiguitat.

Observacions:

Lluïsa Amenós ha fet el treball de documentació i inventari de les eines del ferrer per a l'Ajuntament amb motiu de l'adquisició. L'Àmbit de Recerques del Berguedà va fer un enregistrament en vídeo l'any 1985 del ferrer del Riu treballant que constitueix un document històric de gran importància. S'ha documentat com a col·lecció, però és també una tècnica artesanal.

Història

El ferrer, Jaume Casals i Llumà, és probablement un dels últims ferrers que queden a Catalunya i que encara treballa utilitzant les antigues tècniques: amb forn, enclusa, mall i martinet. Va néixer a Gironella el 9 d'octubre de 1906, però quan tenia 14 anys la família es va traslladar a Cal Rosal. L'ofici ja li venia de família ja que el seu avi, el pare i el germà també eren ferrers, així com el seu oncle i cosins. El primer taller a Cal Rosal el van instal·lar a un local del molí de Minoves, però aviat es van traslladar a un nou local, que és el que actualment podem veure al costat de la carretera que puja a Avià i davant de la riera. Aquesta ubicació a prop del riu Llobregat va fer que tothom el conegui com "el ferrer del Riu". Jaume Casals va aprendre l'ofici a casa, amb el seu pare, però també va treballar temporalment amb d'altres ferrers de Balsareny, Gironella i Berga on va aprendre més i adquirí experiència. A la ferreria es feien tot tipus d'eines: magalls, destrals, aixades, arpiots, pales de fangar, destrals, volants, arres, ... però també feien ferradures i ferraven els animals, sobre tot bous i vaques. El ferrer explica que a vegades els hi portaven bous de Manresa en tren. Primer tenien la ferreria per animals a cal Menso, davant de la farinera de cal Rosal, i després a la mateixa ferreria. El ferro que utilitzaven el compraven a Manresa, a cal Sol o a ca l'Armengol, i ho pujaven en tren. El carbó que feien servir el compraven també a Manresa. Primer utilitzaven carbó anglès, però després quasi sempre carbó d'Astúries, que és d'hulla i més bo que el del Berguedà que té massa calç i fa menys foc. Avui el ferrer encara treballa, perquè li agrada conservar el taller de la seva família tal com està i encara se sent amb ganes de fer-ho, fent sobre tot reparacions d'eines. Jaume Casals i Llumà va morir el 17 de desembre de 2002. Posteriorment les eines del seu taller van ser adquirides per l'Ajuntament d'Avià, documentades i inventariades per Jaume Bernades i actualment es troben guardades en un magatzem de l'Ajuntament d'Avià.

Bibliografia

L'Erol (1999). Entrevista: El ferrer del Riu, Jaume Casals i Llumà. N° 63, pàgs. 44-46. Àmbit de recerques del Berguedà.



